

im je dodijeljena potvrda koja svjedoči da su na seminaru odslušali devet predavanja (17 sati), te aktivno sudjelovali na jedanaest vježbi (19 sati) i tri izleta na terenskoj nastavi (18 sati) što im je priskrbilo 5 ECTS bodova.

Interpretiranje natpisa na kamenu zamršen je i uzbudljiv posao, a katkada i opasan, što pokazuje primjer našeg velikana don Frane Bulića. Nakon što je 1874. godine u bazilici na Manastirinama otkrio i potom protumačio ulomak natpisa sa imenom biskupa i mučenika sv. Dujma i nadnevkom njegove smrti, našao se u velikoj neprilici. Naime, s njegovom ispravnom tvrdnjom da je sv. Dujam mučenik iz Dioklecijanova doba nikako se nije mogla pomiriti službena splitska crkva koja je o biskupovoj povijesnosti imala bitno drugačije mišljenje. Situacija je otišla toliko daleko da su don Frani prijekali izopćenjem. Ovaj događaj pokazuje kako otkriće jednog naoko običnog i davno isklesanog ulomka može imati ozbiljne posljedice u sadašnjem vremenu.

Murterski je seminar ove godine doživio svoje rođenje. Neka traje još dugo kako bi uz njega svi, kojima je antika pri srcu, mogli naći put u onaj dio povijesti kojega će s ljubavlju i odgovornošću otkrivati i tumačiti. U tome im misao vodilja mogu biti don Franine riječi: „Iz kamena povijest, iz povijesti svijest, iz svijesti sloboda.“ koje jezgrovito opisuju srž epigrafije.

— **Ivan Matijević**

[Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu]

Željko Heimer, *Grbovi i zastave grada Zagreba*

Zagreb: Leykam international, 2009., 179 str.

Jeste li se ikad zapitali zašto su zagrebački autobusi i tramvaji plave boje? Otkud je došla ideja da se upravo ta boja uzme za službenu boju glavnog grada Republike Hrvatske? Ovo djelo nudi odgovor na ta pitanja. Većina nas živi ubrzanim životom te posvećuje malo ili nimalo pažnje simbolima iz naše prošlosti, kao što su primjerice grbovi i zastave. Kada govorimo o identitetu bilo pojedinca, neke organizacije ili države zastava i grb jedno su od njegovih glavnih nositelja. U svojoj knjizi „Grbovi i zastave grada Zagreba“, izdanoj

2009. godine, autor Željko Heimer čitateljstvu otkriva povijest simbola grada Zagreba koji uvelike utječu i na njegovu današnju sliku.

U uvodnom dijelu knjige, ukratko su objašnjeni ciljevi i razlozi nastanka ove knjige, koja obuhvaća ne samo povijesni pregled razvoja gradskih grbova i zastava, već ih i smješta u povijesni kontekst razvoja grada. Prije no što se upustio u detaljno izlaganje povijesti simbola grada, autor nam donosi jedan kratak pregled povijesti Zagreba, koji bi trebao čitateljima olakšati praćenje ostatka djela. Kao što znamo zagrebačka povijest nije povijest jednog jedinog grada već je sinteza povijesti Kaptola i Gradeca. Ta će se dva grada polovicom 19. stoljeća spojiti te i službeno osnovati grad koji danas poznajemo pod imenom Zagreb. Upravo zbog te dualnosti njegove prošlosti, autor u dva odvojena poglavlja opisuje simbole grada Gradeca, a zatim Kaptola.

U 13. stoljeću Gradec dobiva status slobodnog kraljevskog grada te se ubrzo javlja potreba za gradskim pečatom. Ti su najraniji gradski pečati iz 14. stoljeća ujedno i najstariji sačuvani prikazi simbola grada Gradeca. U tom prvotnom obliku grad su simbolizirale tri zidane kule s kruništima koje su se nalazile na stijeni. S lijeve strane kula prikazan je mlađak okružen s tri ruže, a desno od kula osmerokraka zvijezda između dvije ruže. Ovi simboli postat će predložak na temelju kojeg se razvio i današnji grb grada Zagreba. U nastavku djela opisan je daljnji razvoj grba Gradeca sve do 19. st i ujedinjenja s Kaptolom. Ono što je zanimljivo za primijetiti jest činjenica da se nakon spajanja dvaju gradova u jednu cjelinu grb i simboli Gradeca i dalje koriste kao simboli, sad ujedinjenog grada Zagreba.

Zagrebački Kaptol, kao vjerodostojno mjesto, još od najranijih dana svog postojanja posjeduje gradski pečat kojim se ovjeravaju razni dokumenti i povelje. Na najranijim pečatima iz 13. stoljeća prikazan je sv. Stjepan. Valja napomenuti kako se i u to vrijeme prije gotovo osam stoljeća velika pažnja pridavala sprečavanju krivotovorenja. Kao posljedica toga nastali su i spomenuti pečati Kaptola. U prvom je sv. Stjepan prikazan kao kralj, no zaključeno je da se taj prikaz relativno lako može krivotovoriti pa je sljedeći pečat imao više detalja. Sv. Stjepan je tad prikazan kako sjedi na prijestolju, a iznad njega je prikazan grad Kaptol s pet kula. U 17. stoljeću pečat i grb grada pojednostavljeni su, te ostaju u uporabi sve do ujedinjenja s Gradecom.

U djelu su opisani i simboli dviju zagrebačkih općina, Nove Vesi i Vlaške ulice, koje su zajedno sa spomenutim Kaptolom i Gradecom činile jezgru ujedinjenog Zagreba u 19. stoljeću. Te općine nisu posjedovale vlastiti grb, ali su do danas ostali sačuvani njihovi pečati.

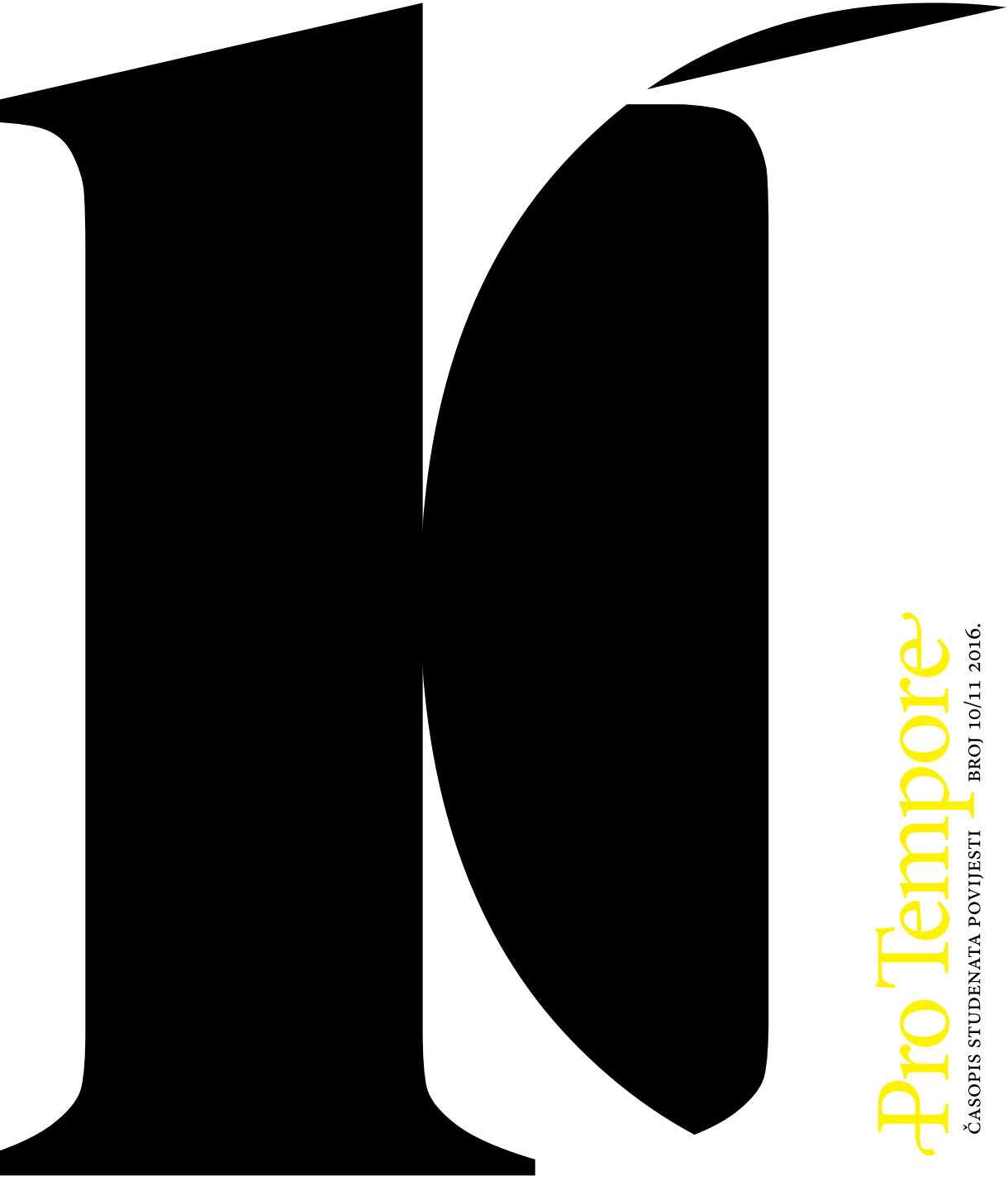
Sve do pred kraj 19. stoljeća službena boja grada Zagreba bila je crvena, po uzoru na crvenu boju u grbu grada Gradeca. Na prijelazu u novo stoljeće gradsko je poglavarstvo odlučilo zatražiti od poznatog heraldičara Ivana Bojničića prijedloge za novi grb grada. Tad se po prvi puta počinje razmišljati o plavoj boji kao službenoj boji grada. Uskoro je usvojen Bojničićev prijedlog novog grba zasnovan na starom grbu grada Gradeca s novom plavom podlogom.

Simboli grada Zagreba preživjeli su raspad Austro-Ugarske te su ostali u uporabi, uz manje izmjene, kroz čitavo 20. stoljeće. U razdoblju nakon 1945. grbu i zastavi grada pridodana je primjerice crevna zvijezda petokraka. U težnji za daljnjim pojednostavljivanjem javljaju se i prvi prikazi jednobojne varijante grba koja se i danas često koristi. Autor spominje i kratkotrajne grbove gradskih općina, koji su se koristili u predzadnjem desetljeću dvadesetog stoljeća.

Autor se na kraju povijesnog pregleda razvoja simbola grada Zagreba osvrće i na sudbinu grba i zastave nakon 1990. Ukratko su objašnjeni načini i korištenja gradskog grba i zastave te su opisane i zastave raznih zagrebačkih društava i organizacija, kao što su primjerice Zagrebački velesajam, Zagrebački holding i dr. U ovom djelu nažalost zbog prevelike opširnosti te teme nisu pobliže prikazani grbovi i zastave raznih vojnih i vatrogasnih postrojbi s područja grada te zagrebačkih sportskih klubova.

Ova je knjiga svojevrsni vodič kroz zagrebačku prošlost te nam daje jasan pregled razvoja gradskih simbola. Samo djelo obogaćeno je bogatim ilustracijama i fotografijama koje prate tekst te bitno olakšavaju njegovo shvaćanje. Čitatelj će zasigurno i primijetiti kako u naslovu djela stoji „Grbovi i zastave grada Zagreba“, a u velikom se dijelu knjige opisuju razni gradski pečati. Važnost tih pečata je u tome da su oni bili predlošci za sve kasnije grbove i zastave grada pa su time i uvršteni u korpus ovog djela. Za sve ljubitelje povijesti grada Zagreba te povijesti općenito ova knjiga predstavlja dobru i zanimljivu literaturu, koja nam pruža niz informacija o oblikovanju današnjeg gradskog identiteta te odgovara na pitanje zašto se danas vozimo ulicama glavnog grada u plavim autobusima.

— **Vjenceslav Rupčić** [Povijest/germanistika]

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI - BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 10/11 2016.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
Godina VIII, broj 10-11, 2016.

Glavni i odgovorni urednik

Tomislav Brandolica

Zamjenik glavnog urednika

Filip Šimetin Šegvić

Uredništvo

Tomislav Brandolica, Marta
Fiolić, Kristina Frančina, Marko
Lovrić, Valentina Nedeljko, Nikola
Seiwerth, Filip Šimetin Šegvić

Urednici pripravnici

Zvonimir Plavec, Vjenceslav
Rupčić, Porin Šćukanec Reznicek

Redakcija

Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Valentina Nedeljko, Zvonimir
Plavec, Vjenceslav Rupčić, Nikola
Seiwerth, Porin Šćukanec Reznicek,
Filip Šimetin Šegvić

Recenzenti

dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Tomislav Galović
dr. sc. Ivo Goldstein
dr. sc. Iskra Iveljić
dr. sc. Tvrtko Jakovina
dr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
dr. sc. Jelena Marohnić
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Drago Roksandić
Marie Scatena, MA
akademik Arnold Suppan
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ Šoljan

Lektura i korektura

Gabrijela Detelj
Marta Fiolić
Ana Jelić
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić

Dizajn i priprema za tisak

DZN studio

Prijevodi s engleskog jezika

Tomislav Brandolica
Tina Miholjančan, prof.
Marija Marčetić
Ivan Markota
Krešimir Matešić
Judita Mustapić
Kristina Videković

Prijevodi s njemačkog jezika

Mirela Landsman Vinković
Filip Šimetin Šegvić
Azra Plićanić Mesić

Prijevodi s francuskog jezika

Jasna Čirić, prof.
Marta Fiolić
Marija Galić
Tea Šimičić

Prijevodi s talijanskog jezika

Tihana Filipčić
Loretta Lanča

Izdavač

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb

Tisak

Mediaprint – Tiskara Hrašćić

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo
stavove autora i ne predstavljaju
nužno stavove i mišljenja
uredništva i izdavača

Izdavanje ovog časopisa financijski su omogućili:

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest
Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
Studentski zbor
Sveučilišta u Zagrebu

Privatne donacije:

Vesna Miović, I. P., M. Č.

Redakcija časopisa Pro tempore
svim se donatorima iskreno
zahvaljuje na financijskoj podršci!

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:

Klub studenata povijesti – ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3,
10000 Zagreb

E-mail:

pt.redakcija@gmail.com
tomislav.brandolica@gmail.com